

Pla de Formació Lingüística i Cultural

LLENGUA I CULTURA POPULAR

INTRODUCCIÓ

Aquesta assignatura s'ha dissenyat amb l'objectiu de formar el personal docent que treballa o ha de treballar al primer cicle d'educació infantil (0-3 anys). La formació que ofereix l'assignatura està basada fonamentalment en l'adquisició d'eines i estratègies metodològiques que puguin apropar els infants a la llengua i la cultura de les Illes Balears de manera lúdica i adequada a les primeres edats.

L'acció educativa ha de possibilitar el desenvolupament afectiu i el creixement personal dels infants i, entre altres aspectes importants, el descobriment gradual de l'entorn immediat, físic i social, per poder gaudir de les manifestacions culturals més identificadores de les Illes Balears i respectar les d'altres llocs.

En aquesta etapa és imprescindible que els infants se sentin acollits i confiats; per això, cal acceptar-los íntegrament amb estima, conèixer-los i comprendre'ls des de l'afectivitat i assegurar les relacions de confiança i la creació de vincles amb les persones properes (adultes i iguals).

D'acord amb l'article 5 dels principis metodològics i pedagògics del Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, «Els continguts educatius s'han d'abordar per mitjà d'activitats globalitzades que tenguin interès i significat per als infants, que parteixin de les situacions quotidianes del centre i de l'entorn, que permetin incorporar les seves experiències i aprenentatges i que s'adeqüin a les seves característiques evolutives i als seus ritmes i estils d'aprenentatge». És per això que aquesta assignatura oferirà la possibilitat de conèixer i crear activitats que possibilitin el desenvolupament de les habilitats comunicatives de l'infant a partir de recursos estretament vinculats a la nostra llengua i la nostra cultura.

Objectius

1. Conèixer recursos lingüístics diversos que possibilitin el treball de la llengua catalana, amb especial atenció a les modalitats insulars d'acord amb l'article 35 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears:
 - a) Les endevinalles
 - b) Les onomatopeies
 - c) Els embarbussaments
2. Conèixer i/o crear cantarelles en llengua catalana per acompanyar el treball dels hàbits i rutines que ajudin l'infant a organitzar i autoregular la seva pròpia activitat:

- a) Hàbits (neteja, ordre, autonomia)
- b) Rutines
- c) Rituals d'atenció
3. Conèixer cançonetes populars i petits poemes illencs que afavoreixin l'educació de la sensibilitat de l'infant i alhora l'acostin a les nostres tradicions:
 - a) Jocs de mans amb cançoneta
 - b) Jocs amb el cos
 - c) Cançonetes amb gest
 - d) Cançonetes per jugar
 - e) La cançó de triar
4. Descobrir les possibilitats del titella com a mediador i interlocutor en l'aprenentatge del català com una nova llengua:
 - a) El titella amic
 - b) El titella en els contes
5. Desenvolupar la capacitat de narrar contes participatius amb els suports adequats a l'edat dels infants:
 - a) Els llibres il·lustrats per a les primeres edats
 - b) Suports visuals per a la narració participativa
 - c) Els contes populars en llengua catalana
 - d) Aproximació a les rondalles de les Illes Balears

Continguts

1. Els recursos lingüístics per a les primeres edats:
 - a) Les endevinalles
 - b) Les onomatopeies
 - c) Els embarbussaments
2. Les cantarelles per a hàbits i rutines:
 - a) Hàbits (neteja, ordre, autonomia)
 - b) Rutines
 - c) Rituals d'atenció
3. Les cançonetes i els poemes de la tradició:
 - a) Jocs de mans amb cançoneta
 - b) Jocs amb el cos
 - c) Cançonetes amb gest
 - d) Cançonetes per jugar
 - e) La cançó de triar
4. El titella com a mediador i interlocutor en l'aprenentatge del català com una nova llengua.
5. La narració de contes i rondalles de les Illes Balears amb els suports adequats a l'edat dels infants.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Alumnes de cursos oficials:

- a) Assistir a classe, participar-hi adequadament i fer les activitats proposades pel professor a l'aula (35 % de la nota final).
- b) Presentar i defensar oralment un treball, fet individualment o en grup fora de l'aula, d'acord amb les propostes del professor (65 % de la nota final).

Per ser qualificat positivament, l'alumne ha d'obtenir com a mínim un 50 % de la puntuació de cada un dels apartats.

2. Alumnes de matrícula lliure:

Presentar-se a una prova d'acord amb els objectius i els continguts del programa, la qual ha de constar d'una intervenció oral i un exercici escrit (100 % de la nota final).

Per ser qualificat positivament, l'alumne ha d'obtenir com a mínim un 50 % de la puntuació de cada una de les parts.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Abeyà, Elisabet; Valriu, Caterina (1998). *Per fat i fat. Contes per tornar a contar*. Mallorca: Editorial Moll.

— (2004). *I un punt més. Contes per tornar a contar*. Mallorca: Editorial Moll.

Bassa, Ramon.; Cabot, Miquel; Díaz, Ramon; Lladonet, Joan i Pastor, Immaculada. (1991). *Llengua de pedaç. Onomatopeies i embarbussaments. Classificació i ús didàctic*. Col·lecció "Mar de fons". Mallorca: Editorial Moll.

— (1993). *Una cosa que no és cosa. Les endevinalles a l'escola*. Mallorca: Editorial Moll.

Bassa, Ramon; Cabot, Miquel.; Crespí, F.; Díaz, Ramon; Lladonet, Joan i Pastor, Immaculada (1999). *Serra mamerra. Cantarelles i cançonetes per a infants*. Mallorca: Editorial Moll.

Equip de suport a la immersió lingüística (2002). *Quadern de rutines. Propostes de comunicació verbal entorn de les rutines d'aula, en programes d'immersió lingüística*. Illes Balears: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General d'Administració Educativa.

Munar, Felip. *Manual del bon glosador*. Balears: Documenta Balear, 2001.

—“ a la revista L'arc. Palma: UIB

BIBLIOGRAFIA GENERAL

Aguiló Serra, Francesc: Cucorba. *Cançons i danses per a infants*. Palma de Mallorca. Edicions Ferran Sintès. Govern de les Illes Balears. 2002.

Alcover, A.M.(24 volums) *Rondaies mallorquines d'en Jordi des Recó*. Mallorca: Editorial Moll.

Barceló, J.; Forteza, L. (1993); *Cançons i jocs populars de les Illes Balears*. Palma: Centre d'Estudis d'Esplai.

Bassa, R.; Cabot, Miquel; Díaz, Ramon; Lladonet, Joan (1996). *Tris - tras. Les rondalles a l'escola*. Col·lecció "Mar de fons". Mallorca: Editorial Moll.

Cançoniues (1989). Alumnes de 2n de preescolar B del CP sa Blanca Dona. Eivissa. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs.

Cardona, M. (2006). *Recull de contes i rondalles eivissenques*. Palma: J. J. Olañeta.

Castelló Guasch, J. (1991) *Rondaies i contes d'Eivissa*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs.

— (1991). *Rondaies de Formentera*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs.

— (1993) *Barruguets, fameliars i follets*. Rondaies. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs. "Sa Nostra", Caixa de Balears.

Endevinetes (1985). Escoles nacionals de Sant Josep. Eivissa. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs.

Estrades, D. Serrano, A. *Jocs i moixonies*. Valldemossa. Na Fàtima. Edicions documenta Balear. 2001

Ferrer, A. (1999). *Rondaies de Menorca*. Menorca: Edicions Nura.

Monserrat, M. M.; Sobrevias, M. (2008). *Cantem*. (CD). Palma: Ajuntament de Palma.

Pons Gonyalons, P. [i altres] (2005). *Folklore menorquí. Un recull per a les primeres edats*. Menorca: Consell Insular de Menorca.

Pou, Antoni (1989). *Jocs populars*. Palma: Editorial Moll.

Pujol, M. A.; Roig, T. *Recull de poemes per a petits i grans*.

Roig, M. R. (2007). *El paneret. Recull de poemes d'ahir i d'avui*. Palma: Cofuc. Conselleria d'Educació i Cultura.

Roure-Torrent, J. (1948). *Contes d'Eivissa*. Mèxic: Club del llibre català.

RECURSOS EN LÍNIA

Equip de suport a l'ensenyament de la llengua. *Les teresetes*.
<http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST348ZI67373&id=67373>

Equip de suport a l'ensenyament de la llengua. *El joc i l'aprenentatge de la segona llengua*.
<http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST348ZI63432&id=63432>

Equip de suport a l'ensenyament de la llengua. *Poesia. El cos*.
<http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST348ZI139339&id=139339>

Institut per a l'educació de la primera infància
<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=290836>

Jocs de falda. Consell Insular de Menorca. Vídeos.
<http://www.menorca.cat/jocsdefalda/>

Manat de cançons. Hi ha partitures del CD *Cançons i jocs populars de les Illes Balears*
<http://manatdecansons.blogspot.com.es/search/label/MALLORCA>

Manual d'iniciació a la glosa en PDF
<http://grups.blanquerna.url.edu/m45/glosa.pdf>

Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. Experiències de centres: models d'unitats didàctiques 0-3 anys.
<http://www.xtec.cat/web/curriculum/infantil>

MÚSICA

Cançons i jocs populars de les Illes Balears. Eurosons

Cançons del quadern de rutines. Illes Balears: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General d'Administració Educativa.

Barceló, J. Forteza, Ll. *Cançons i jocs populars de les Illes Balears.* Eurosons. Palma: Centre d'Estudis d'Esplai.

El Galop. *Danses i jocs cantats.* Tram.

Martorell i Miralles, A. *Danses populars de les Illes Balears.*

Barceló, J. *L'escola canta i balla.* Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears.

Sobrevias, M. i Melià, M. *Recopilació de cançons de jocs de pati.*

Roca, M. L. (1991); *Tirurit com plou.* Palma: Serveis Educatius de l'Ajuntament de Palma.

NORMATIVA

Decret 67/2008, de 6 de juny , pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears

Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears